

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De fide instrumentorum. Consilium CXXIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

nib. potissimum si dies ex intervallo non in principali conventionem, sed post contractam obligationem ponatur, *Bart. d. nu. 38.* ut est in proposito calu, in quo nunc quarimus de die adjecta pluribus annis post contractam primam seu principalem obligationem; quæ quamvis etiam diem habuerit, putificata tamen est post illius diei lapsum, videlicet in festo Jacobi anno 1559.

Cum itaque in hac causa Reus non objecerit exceptionem, sed conventionem illam posterio-rem, in qua dies seu novi termini solvendi ex intervallo adjecti sunt, de nullitate impugnaverit; nulla debet per dominum Iudicem horum terminorum seu diei solvendi haberi ratio: exceptiones enim præsertim dilatoriae si non objiciantur, per Iudicem, in consideratione haberi non debent, *l. Exceptionem C. De probat. †* Imò ea est natura exceptionis dilatoriae solutionis, ut ante litem contestatam debeat formaliter objici, quia dilatoria est, *d. l. Exceptionem, l. ult. C. de except. c. Pastoralis eod. tit.* præsertim quando non fuit in initio ipsius obligationis, aut si fuit tempore perempta est, *Bart. in l. Eum qui ita §. qui ita nu. 5. De verb. oblig.* ita ut multorum sententia sit, post litem contestatam objici non posse, *Innoc. & Hostien. in d. cap. Pastoralis.* Et qui objici posse putant, *Salic. in d. l. Exceptionem, Zaf. in d. §. qui ita, Alex. consil. 95. In causa nu. 3. vol. 1.* sic ejus usum restringunt, ut Iudex condemnare debeat, cum hac sola restrictione, ut Reus solvat, quando terminus solvendi advenit, & minime possit vel Reum ab impetitione iudicii absolvere, vel ei inducias duplicare, *Bart. in d. §. qui ita n. 5.* multo minus si non objiciatur per Reum hæc exceptio etiam post litem contestatam, etiam si Iudici vel ex instrumentis vel depositionibus testium confiteretur, quod Reo terminus & dilatio solvendi concessa fuerit, quam Actor agendo prævenit, *Bald. in d. l. Exceptionem nu. 2. Innoc. in d. c. Pastoralis.*

Cum ergo in hac causa syngrapha exhibita sit pura, propterea quod ex ejus lectione coniter diem solutionis illi insertum diu ante hanc litem institutam lapsum fuisse; & quod dilatio solvendi (quæ Actori hic objici posset) ex intervallo sit Reo concessa; quodque Reus hanc posteriorem promissionem seu transactionem non agnoscat, sed aperte oppugnet; & nunquam de præmaturitate aut plus petitione Actoris Reus aliquid objiciat, & mordicus in suo beneficio seu exceptione cessionis (quæ hic nulla est) persistat; nihil est quod Actori in obtinenda plena condemnatione obstare aut pro onere iniici possit, vel quoad remorandam condemnationem, vel quoad expensas litis (propter improbabilem Rei oppositionem quoad vires & nervos obligationis) vel denique quoad induciarum duplicationem: potissimum quod lite hæc pendente tres termini sint elapsi; & mense Julio jam imminente insitet ac præ foribus sit quartus atque ultimus, quem verosimile est lapsum iri antequam sententia per D. Iudicem feretur. Quem tamen nihil remorari debet illius diei expectatio, si alioqui ad pronuntiandum in causa resolutus ac paratus erit; ob id quod (ut antè diximus) exceptio dilatoria in tota causa objecta non sit, quicunque beneficio Reus aperte uti noluerit, par-

Conf. Wamcf. Tom. I.

tim negando, partim impugnando posterio-rem conventionem in qua hi dies solvendi ad-jecti dicuntur.

De fide instrumentorum.

SUMMARIUM.

Cautio indiscreta.

1. Cautio indiscreta oppugnari potest.
2. Syngrapha indebita exposita repeti potest.
3. Pensio Ecclesiastica omni reale est.
4. Syngrapham propriam negans convictus præsumptio-
ne mala gravatur.

CONSILIUM CXXIII.

IVRIS ratio quæ videtur in exceptione, quam D. Gerardus van Godsenhoven Reus objecit adversus syngrapham manu ipsius scriptam, per Dominum Antonium de Fontaines Acto-rem exhibitam, certa ac manifesta est. † Quia non tantum ex rigore juris civilis, *l. Cum Deindebito in fine de probat.* sed etiam ex æquitate juris Canonici, *in c. Si cautio, & ibi Felin. nu. 1. De fide instrum.* per-mittitur ei, qui ex syngrapha convenitur, objice-re quod sit indiscreta ac indeterminata, & sic in-discretè exposita; cum etiam agenti ex stipulatu, nisi promissionis causa edicatur seu exprimatur & probetur, objici possit doli mali exceptio. Dolo enim malo facit, qui sine causa stipulatus est, & ex stipulatione petere perseverat, *l. 2. §. circa de ex-cept. doli*; sic quod Reus juris beneficio & remedio utendo, ad injustam exceptionem confugere dici non possit, neque eo nomine pudore aliquo affici, ut Advocatus Actoris Reo objicit. Cujus excep-tionis potestas in proposito ob id potentior est, quod in exhibita syngrapha nulla appareat vel la-teat causa conjecturalis, persuasiva, aut impulsiva, *Felin. in d. c. Si cautio. nu. 13. & 21.* neque etiam al-legetur aut proponatur aliquod contractum ne-gotium præambulum, ex quo præsumi posset cau-sa sequētis confessionis, promissionis seu syngraphæ. Quæ eo etiā potentior efficitur, quod Actor postea causam debendi allegando de ea non tantum nihil probaverit, sed falsam eam esse Reus demonstrave-rit. Allegavit etenim Actor quod Reus ut executor testamenti Domini Henrici van Halle hoc debitum pro reliquis D. Henrici ex reservata pensione super præbenda Thenensi expromiserit & constituerit; cum non tantum non constet Reum fuisse execu-to-rem testamenti præfati D. Henrici, quod Reo in proposito sufficere posset, sed ex multis probatum sit Reum executorem non fuisse; primum ex ra-tionibus domus mortuariæ dicti D. Henrici; se-cundò ex sequente Actoris saltem implicita con-fessione; & tertio per agnitionem apocharum seu quitantiarum ipsius Actoris, quibus fatetur se ab executoribus testamenti Domini Henrici solutio-nem accepisse: ita ut, cum causa, quam Actor spe-cialiter edixit, sit falsa, neque alia proponatur; ni-hil dubitandum sit, quin Reus indebitè per syn-grapham sese obligaverit, * & ideo non tantum agentem ex ea repellere possit, *d. l. cum de inde-bito in fine*, verum etiam ipsam cautionem seu

Y.

syngra-

syngrapham tamquam indebitè expositam condicere ac repetere, l. ult. C. De condit. ex lege. Quinimo hujus exceptionis vis in proposito tanto major est, quod per dictas quitantias constet reliqua pensionis ipsi Actori fuisse soluta. * Cum enim post mortem Domini Henrici van Halle hæc pensio ei, aut ejus hæredibus, amplius currere non potuerit, quia onus illius reale sit, Hier. Giga De pension. quest. 43. maneatque apud beneficium gravatum, & successorem in illo, ita ut pro futuro tempore per successorem, non per promissorem seu consentientem in reservationem pensionis vel ejus hæredem sustineri debeat, Giga De pension. q. 39. consequens est illos terminos solutæ pensionis, de quibus loquuntur dictæ quitantiæ, esse ultimos, qui in vita D. Henrici cesserunt; eum post mortem ejus ad onus domus mortuariæ, vel executorum cedere amplius non potuerint. Ita ut somnium sit, quod actor ad exhibitionem suarum rationum & quitantiarum attonitus dicit, has quitantias hic esse impertinentes, ex eo, quod obligatio Rei sit posterioris datæ: nam etsi id verum sit de posterioritate datæ obligationis, ex qua Actor agit, & quam Reus se scripsisse non negavit; illa tamen per se non subsistit, propter allegationem causæ, quæ tempore, quo hæc obligatio scripta est, nata non est, sed ex propria Actoris allegatione retrofertur ad causam pensionis, quam debuit Dominus Henricus; eam autem debere non potuit ex aliquo termino post mortem suam cesso. Sic quod si in hac syngrapha, ex qua hic agitur, nominatim & specialiter inserta & expressa esset causa debendi, quam Actor allegat, nihilominus idem Actor exceptione doli repellendus esset, qui sibi ex falsa causa per Reum promitti curasset, & nunc peteret quod intus habet, hoc est quod prius ab Executoribus testamenti consequutus erat; dolo enim facit, qui idem bis consequi vult, quique petit quod redditurus est, l. dolo facit de except. doli, Alciat. conf. 417. † Cujus doli præsumptio in re præsentis proclivior est, ob id, quod Actor apertè prius negaverit se hujusmodi quitantias scripsisse aut emisisse, quas postea in aperta lucis veritate agnoscere debuit, & confiteri: mala enim est juris præsumptio adversus negantem propriam scripturam, si postea de illius veritate constet, Auth. Contra qui propriam C. De non num. pec. Sed & illius ad inconstantiam Actoris ac præsumptionem obreptionis & subreptionis apud Reum, qui bonus socius est, & inter pocula fortè hujusmodi syngrapham scripsit, referendum, quod Actor allegat Reum blandis verbis prius apud se egisse, ut pro decem florenis debitis Actor ex promissione Rei octo florenis contentus esset, quodque sic Actori illos promiserit; cum postea priorum & sui parum memor proponat hæc acta esse per & apud quendam Magistrum Henricum Stalpaert eo absente.

Quibus omnibus attentis, attentè etiam delatione juramenti super facti allegationibus per Actorem Reo factæ, & præstatione ejusdem in præsentia Domini Assessoris subsecuta, quæ de veritate, & per Reum negatæ causæ debendi amplius queri non patitur, l. Nam postea §. inveniundo De iurjur. existimamus officium Reverendi iudicis esse ut Reum ab impetitione Actoris absol-

vat, & Actorem Reo in omnibus expensis condemnet.

De fide instrumentorum.

S Y M M A R I U M.

Indici instrumentorum an credatur?

1. Instrumentis igne consumptis eorum effectus non cessat accedente leviori saltem probatione.
2. Rubricæ ad decisionem causarum allegari possunt.
3. Beneficij status ultimus inspicendus.

CONSILIVM CXXIV.

QUOD Scholasteria Ecclesiæ Cathedralis Tornacensis sit præbenda Theologica, proferatur tantum notula ex Indice, inventario, seu repertorio literarum privilegiorum ac bonorum dictæ Ecclesiæ, qui ita habet, Bulla Clementis pape Sexti, qua constat, quod Scholasticus debet legere vel legi facere Theologiam Canonici & alijs studentibus, & quod propter hoc habet præbendam: Queritur, an quia per tumultus hæreticorum dictæ Ecclesiæ libri, litteræ, ac privilegia pro maxima parte igne consumpta sunt, per hanc notulam sufficienter probari possit, dictæ Scholasteriæ conditionem talem fuisse, & esse debere, ad eum finem, ut secundum decretum Concilij Tridentini, sess. 5. cap. 1. De reformat. hujusmodi præbendam obtinens cogi possit ad talem conditionem, & officij eidem Scholasteriæ incumbētis observationem, nec possit eo omisso aliqua alia præbenda ejusdem Ecclesiæ ad professionem Theologicam deputari? * Hoc certum est, instrumentis vi ignis extinctis, aut alio casu amissis, instrumentorum effectum non cessare, si de illis alio modo constare potest, l. illate. l. Sicut inquam C. De fide instrum. & probata illorum amissione (cujus facultas in proposito casu expedita est) leviores probationes admitti circa probationem contentorum in ipsdem sic amissis instrumentis, l. Testum in fine C. De testib. relin. in c. Sicut De sentent. & rejud. Alexand. l. as. Decius & alij in l. 2. C. De bon. poss. secum. tabul. ita ut cum repertorium omnium privilegiorum & literarum Ecclesiæ adhuc extet, merito sufficere debeat ad probandum id, quod index dispositivè per compendium continet; potissimum dum agitur adversus ipsam Ecclesiam, cujus est hoc registrum. Ut enim tutori in inventario rerum pupilli inscribenti res aliquas, quæ non ad pupillum sed ipsum tutorem pertinent, nocet ipsum inventarium seu repertorium, l. ult. C. Arbi. tutela: ita quoque Ecclesiæ in suis archivis habenti repertorium seu indicem literarum seu instrumentorum quorundam. † Et cum hujusmodi indices ac repertoria, rubricarum & titularum loco sint, merito ut rubricis ac titulis juris perfectum sensum habentibus, juris potestas attribuitur; nam & rubricæ ad decisionem causarum allegari possunt, etiam si in subiectis rubricæ legibus quædam non inveniuntur, quorum in rubricis sit mentio; imò etiam si rubricæ tota sine legibus inveniretur, l. as. in l. 1. nu. 10. & ibi alij D. De reb. cred. Quia igitur rubrica seu

index